

Қазақстанның тауар айналымына шолу

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

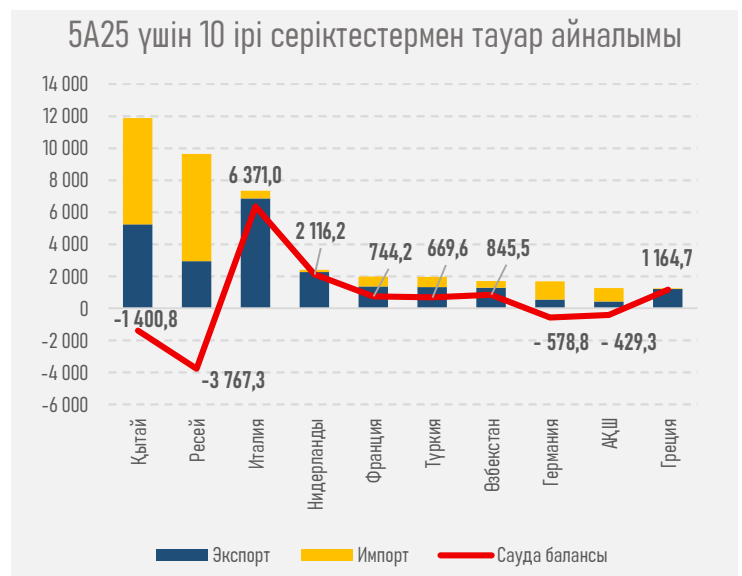
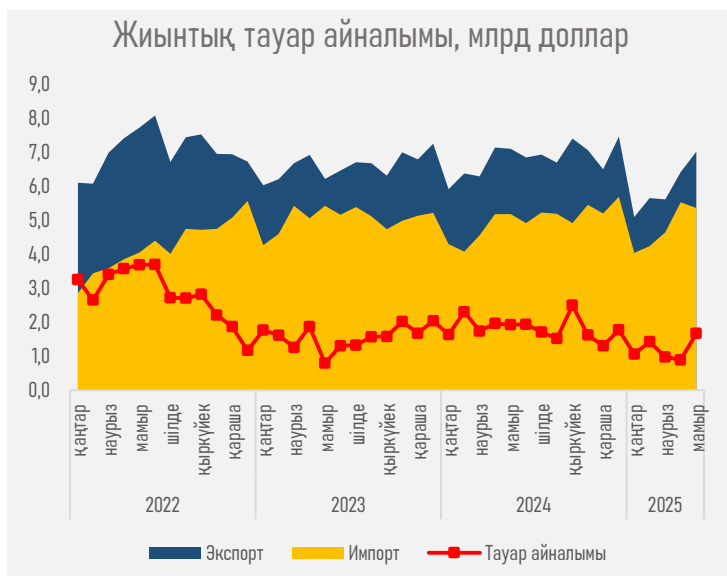
2025 ж. қаңтар-мамыр

Негізгі тенденциялар

- ҚР тауар айналымы 2025 жылдың қаңтар — мамыр айларында өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 4,5%-ға — \$53,5 млрд-ға дейін төмендеді.
- ҚР экспорт құрылымындағы үлес 5А25 ж. негізгі құлдырау шикізат бағасының төмендеуі жағдайында минералды өнімдерге (-\$2,7 млрд) және химия өнеркәсібі өнімдеріне (-\$399 млн) келеді. Бұл ретте жалпы төмендеу азық-түлікке әлемдік бағалар мен экспорттық көлемдердің өсуі есебінен жануарлар мен өсімдіктерден алынатын өнімдерді жеткізуден түсетін кірістердің (+\$764 млн) өсуімен өтелді.
- Осыған байланысты тауарлар экспортындағы мұнай үлесі бір жыл бұрынғы көрсеткіштен 56,4%-дан 52,9%-ға дейін төмендеді.
- Қазақстанның 5А25 ірі сауда серіктестерінің бестігіне Қытай (\$11,9 млрд), РФ (\$9,6 млрд), Италия (\$7,3 млрд), Нидерланды (\$2,4 млрд) және Франция (\$2,0 млрд) кіреді. Жалпы, осы елдермен тауар айналымының үлесі 62% құрайды.
- Айта кетейік, шикізаттық емес экспорттың үлесі үшінші жыл қатарынан өсіп келеді (2024 жылы 32,0%-дан 35,3%-ға дейін өсті), оның ішінде "Жеңіл және тамақ өнеркәсібі салаларындағы импортты алмастыру бағдарламасы", "ИИДМБ-2", "Қарапайым заттар экономикасы" аяқталған жекелеген мемлекеттік бағдарламаларды іске асырудың қалыпты әсері аясында және "Ұлттық экспорттық стратегия".

- Импорт құрылымы инвестициялық және шикізат тауарларына — минералды өнімдерге (+\$225,9 млн) және көлік құралдарына (+\$187,0 млн) ауысады, бұл ішкі өндірісті оқшаулаумен шектелген инфрақұрылымдық және инвестициялық бағдарламаларды іске асыруға байланысты болуы мүмкін.
- Импортталатын жекелеген тауарлардың ішінде бағаның айтарлықтай өсуін Үйге арналған жиһаз (+Т1 млн, тоннасына Т1,8 млн дейін), шоколад және какао қосылған өнімдер (+Т894,0 мың, тоннасына Т2,5 млн дейін), мұздатқыш жабдықтар (+Т262,1 мың, тоннасына Т2,6 млн дейін) көрсетті, сондай-ақ жағармай майлары (+Т208,0 мың, тоннасына Т1,9 млн дейін). Импорттың қымбаттауы сыртқы бағаларды ғана емес, валюталық ауытқуларды да көрсетеді.
- 5А25 жылы инфляцияның үдеуі Қазақстанда жылдық мәнде байқалады (+11,3%), ал ЕО мен Ресейде бұл көрсеткіш орташа баяулайды (тиісінше 2,0% және 9,4% дейін), ал Қытайда ол шамамен (0,1%) сақталады.
- Бұл Ресейдегі инфляция және теңгеге рубльдің айтарлықтай нығаюы импорт арнасы арқылы ішкі бағаларға қысым жасайды (ж. ж. 41% -ға). Логистикалық шығындардың өсуі және жекелеген тауар нарықтарындағы шектеулі бәсекелестік сыртқы инфляцияның ішкі бағаларға таралуын күшейтеді және монетарлық саясатты қалыпқа келтіру процесін тежейді.
- Осылайша, ағымдағы жылы сыртқы сауда экспорттық түсімдердің қысқаруымен, импорттың өсуімен және инфляциялық қысымның күшеюімен сипатталады, бұл жиынтығында сауда балансының, ағымдағы операциялар шотының және теңге бағамының тұрақтылығы үшін тәуекелдерді қалыптастырады.

Қазақстанның тауар айналымы

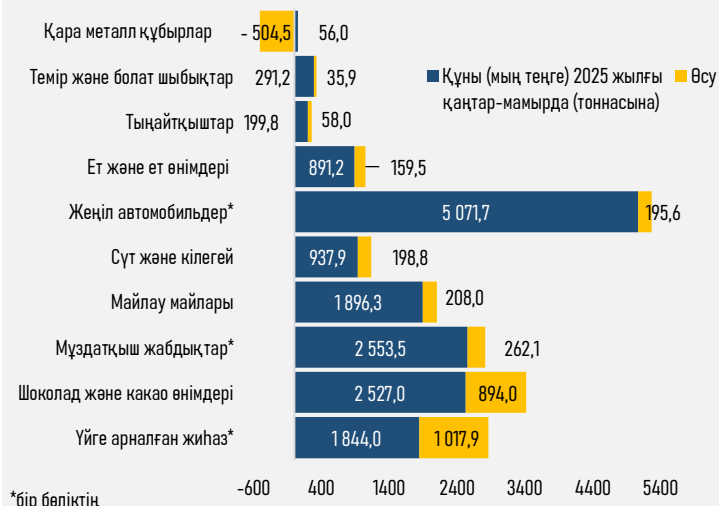

Экспорт және импорт құрылымы

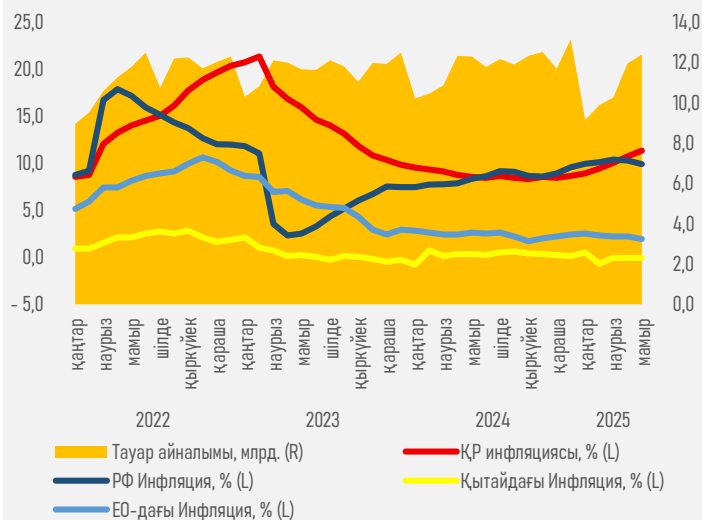

Қазақстандағы инфляцияға тауарлар бағасының өсуінің әсері

Шетелден тауарлар бағасының өзгеруі, мың теңге

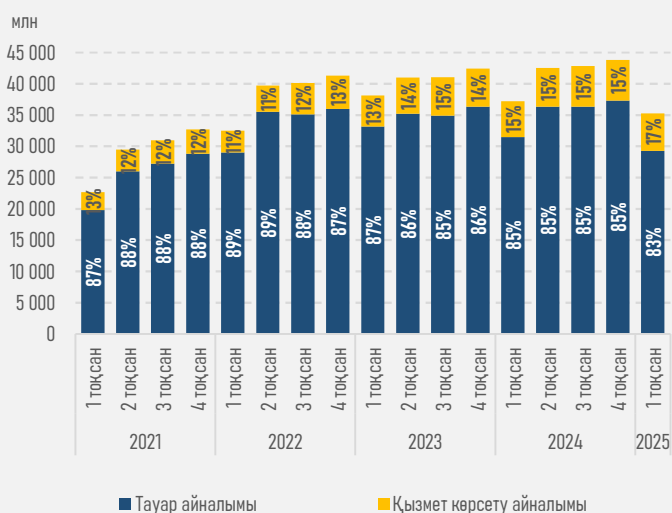

Инфляция және тауар айналымының динамикасы

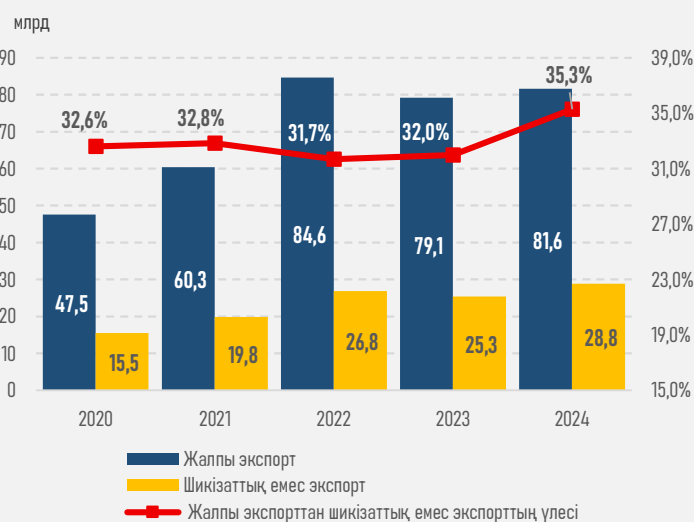
Тауарлар мен қызметтердің жиынтық айналымы және шикізаттық емес экспорт

Тауарлар мен қызметтердің жиынтық айналымы

Дереккөз: ҚРҰББ, РФОБ, EuroStat, ҰСБ, ҚР СЖАР

Шикізаттық емес экспорттың динамикасы

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Резюме

Ағымдағы жылы елдің сыртқы саудасында көп бағытты динамика сақталып отыр: экспорт мұнайға әлемдік бағаның төмендеуі аясында төмендейді, ал импорт инфрақұрылымдық және инвестициялық жобаларды іске асыру нәтижесінде жеделдейді. Бұл сыртқы сауданың профицитін тарылтады және ағымдағы шотқа, валюта нарығына қысымды күшейтеді, сондай-ақ ақша-несие саясатының қалыпқа келуін тежейді.

Бұл ретте импорттың ағымдағы құрылымы импортты алмастыру саясатының төмен әсерін көрсетеді, бұл іске асырылған мемлекеттік бағдарламалардың тиімділігін қайта бағалауды талап етеді.

Мұнай бағасының төмендеуіне қарамастан, экспорттың ішінара төмендеуі азық-түлік сегментінің өсуімен өтеледі. Алайда, экспорт құрылымындағы мұнайдың үлесі басым болып қалуда (50% - дан астам), ал жаһандық бағалардың төмендеуі экспорттың кірістерге қысым көрсетуді жалғастырады.

ҚРҰБ-ның жаңартылған болжамдарына сәйкес, жыл соңына қарай экспорт \$ 75,5 млрд-қа дейін төмендеуі мүмкін, ал импорт \$62,3 млрд-қа дейін өседі. Бұл сыртқы сауданың профицитінің тарылуын көрсетеді, бұл ҚРҰБ валюта бағамы мен халықаралық резервтерінің тұрақтылығы үшін әлеуетті тәуекелдерді тудырады. Айта кетейік, мұндай сценарийді іске асыру кезінде сауда балансының профициті 2024 жылғы \$21,8 млрд (-39,5%) көрсеткішімен салыстырғанда \$13,2 млрд-қа дейін қысқарады.

Осылайша, екінші жартыжылдықта шикізат нарықтарындағы әлсіз конъюнктураны сақтай отырып және импортты күрделі тауарларға қайта бағдарлауды жалғастыра отырып, сыртқы сауда динамикасының одан әрі нашарлау тәуекелдері сақталады. Сыртқы сектордың тұрақтылығы көбінесе экспорттық тауарларға бағаны қалпына келтіру қарқынына, мемлекеттің ірі инвестициялық жобаларды іске асыруына және шикізаттық емес экспортты кеңейту жөніндегі шаралардың тиімділігіне байланысты болады.